

den som frem, og med Hensyn til den er den ærede Rigsdagsmand enig med mig i, at han havde større Del i den, end jeg.

F. A. Hansen: Jeg vil blot endnu tilføje den Bemærkning, at jeg ikke har talt om Forsætningen, men om den ærede Ministers Stilling til vor Forsætningsudvikling, og i saa Henseende maa den ærede Minister indrømme, at hans Stilling den Gang var, som jeg har skildret den.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Det indrømmer jeg paa ingen Maade.

Ordføreren: Maafe det maa være mig tilladt, at afslutte Debatten — jeg antager, at den nu skal afsluttes — med nogle Bemærkninger, og jeg skal se, at anlægge dem, saaledes, at Ingen skal faae videre Leilighed til at gjøre Indsigelser imod dem. Jeg talfer det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Termanfen), fordi han i Dag har været saa venlig at minde mig om et Foredrag, jeg for nogle Aar tilbage har holdt her i Salen, nemlig den 27de Juli 1866. Han sagde, at jeg holdt en Forsvarstale for den migtigende Grundlov. Det er ikke rigtig. Jeg motiverede min Stemmegivning for Grundloven, og gjennem denne Motivering viste jeg, hvorledes jeg var kommen til at se Sagen saaledes, at jeg troede, at det efterdem Forholdene vare, var det Migtigste for Frihedens Skyld at stemme for det da foreliggende Grundlovsforslag. Der kan ikke fra nogen Side være ført Bevis for, hvorvidt denne min Opfattelse var rigtig eller ikke, og det skal jeg heller ikke sige Noget om; men det turde maafe være mig tilladt for det høie Thing, at oplese blot et Par Linier af det Foredrag, jeg da holdt; thi det staar i Forbindelse med den Sag, her foreligger. Jeg sagde blandt andet, Folket maa benytte sin Valgret paa en saadan Maade, at det almene Folks Anskuelser bestandigt ere repræsenterede her i Thinget, ved et stærkt Flertal, der vil det Rette og vil det for Fædrelandets Skyld. Naar dette er Tilfældet, og naar Folket i Almindelighed derhos benytter den Ret, det endnu har tilbage med Hensyn til Landsthinget, saa er jeg overtyndet om, at det nye Lands- thing ikke vil kunne, selv om det vilde, modsætte sig en rolig og god Udsvilling af vore Forhold; thi om der end er et Flertal paa den anden Side i det nye Landsthing, maa jeg dog minde om, at dette Flertal ikke hviler paa, saa fast en Basis, og, om jeg saa maa sige, ikke har den moralste Styrke, som det demokratiske Flertal i Folkethinget, der er udgaaet af den almindelige Folkstemning, naar det taler Folkets Sag for Fædrelandets Skyld; men skulde dette mit Saab vise sig agrundet, skulde det vise sig, at de Mand, der faae den ganske vist

unaturlige Ret, at være fødte Velgere, mene, at dermed var Lyngdepunktet for det konstitutionelle Liv flyttet fra Folkethinget til Landsthinget, saa at Landsthinget ikke blot var bestemt til at danne en modererende Indflydelse paa det andet Thing, men ogsaa til at tage Tøilen i sin Haand, standse enhver Bevægelse, som ikke havde dets fulde Bifald, og for Dvrigt være den ledende Rante — jeg siger, skulde dette vise sig, at blive Tilfældet, da mener jeg ogsaa, at det vil være muligt at arbejde hen imod vore Duffers Maal ved at rejse Frihedens Sane, for at komme til en Forandring af det nye Landsthing. Det er en Udtalelse, som viser, i hvilket Lys jeg da saae den nuværende Forsætning, og den Motivering, jeg da gav min Stemmegivning, har siden tjent mig som politisk Program. Jeg hævder endnu det, jeg dengang sagde, jeg tror, at det er muligt, naar Folket vil beviste den Ret, det har, at træ os fra en Forsætningsforandring; men skal dette være muligt, saa maa det ikke ved at gjennemføre den For- dring, som vi have fremsat om Folkets Selvstyrelse. Det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds, henviste til, at det var den nuværende Forsætning, der skabte Banfælighederne. Jeg kan ikke begribe, at Landsthinget forhindrer ham i at følge os, og ikke den anden Side — ligesaa lidt ham, som noget andet æret Medlem. Jeg kan ikke skjønne, at Landsthinget i fjerneste Maade hindrer det ærede Medlem i at følge os, for at gjennemføre den parlamentariske Regjeringsform. Nei, jeg gjentager, hvad jeg tidligere har sagt, at den Forsætning, der forhindrer de Herrer, fra at søge Folkets Selvstyrelse gjennemført, ikke er Grundloven, men ligger i deres eget Sind. For Dvrigt skal jeg, hvad det ærede Medlems Ytringer angaar, bemærke, at de, som ere imodgaaede af Andre paa en bedre Maade, end jeg kunde gjøre det, og jeg skal derfor kun fremhæve det Mærkelige i, at det ærede Medlem, som dog ikke kan være ubekjendt med, at han i de ikke uvigtige Retninger, hvori han er en bestemt Frihedsmand, har sin Støtte netop blandt dem, han bekæmper, og sine Modstandere imellem dem, han forsvær, desuagtet, saa forekommer det mig, ved saa mange, ja, ved altsor mange vigtige Leiligheder, har forstaaet kun at stille sig mod os. Det ærede Medlem har Ret i, hvad han sagde, at den, som tror, hatter ikke; men jeg vil dog dertil bemærke, om han ikke tror, at nogle af hans nærmeste Venner have været meget hastige med at sælge Dem over en visse Del af Folket og dets politiske Anskuelser til samme Tid, som de ere tilbageholdne med deres Dem over dem, der staa os imod. Jeg tror, at der har været et vist Hastværk der, som forhaabentlig paa flere Steder fornydes; dog, jeg skal ikke gaa dybere ind derpaa, men skal kun sige, at Meget kunde have været bedre, end det er, dersom de ærede Medborgere i Samfundet, der staa ham nærmest, af hvilke en Del have indstrevet sig som